

Štev. 10.

V Ljubljani, 1. vinotoka 1906.

Leto VII.

Zakaj je gozd žalosten ?

Stresla vejica se drobna,
ptička nanjo sela je
in skoz gozd v večeru tihem
pesemco zapela je :

„Preletela ptička drobna
sivih petsto sem gorá,
dolgih dni sto sem hitela
preko širnega poljá.

Tamkaj v daljnem, sinjem jugu
sanja solnčni domek moj,
v sencah mirnih in zelenih
sniva mehko tih pokoj.

Ali Vile, zlate Vile
v noči šle so v tuji kraj —
in ob tihi, mirni Krki
ne zveni več pesem zdaj.

Šle v meglici snežnobeli
na planine v log so skrit,
in z rosico grenko spremljal
lunin jih je bledi svit.

Vstali škrateljčki na trati
in povესili obraz:
solze gorke v bele brade
padale so jim tačas.

Oprtili torbe težke,
vzeli palico v roké —
v tisti noči so otožni
v nepoznane šli goré. —

Sredi Krke, temne Krke
vstal je Muk, povodni mož,
in ob bregu v beli noči
venec splel je mrtvih rož.

„Glavo sivo si okrasim
v teh valovih še enkrat“ —
In valovi mehki Krke
zrli so ga zadnjikrat . . .

Tiho jutro je budilo
ptice sredi gozdnih vej,
pa otožno pohitelo
preko polja je naprej.

Žalostne so vstale ptice,
žalosten je molčal gaj —
ah, saj radost več ne hodi
zdaj po gozdu kot nekdej . . .

Šel je fantič, ki po logu
ptičke peti je učil,
škrateljčkom na trati sviral,
sviral krogu gorskih Vil.

Šel je in se več ne vrne . . .
šel črez petsto je gorá,
srce tožno mu je bilo,
solza mu v očeh bilà. —

In osamljen gozd zeleni
zdaj ob Krki tam molči,
pesmi več o mlinarjevi
Anici zdaj k njemu ni.

Šle so ptičke v svet zeleni,
v svet zeleni šla sem jaz,
pa poslušam, kje začula
fantiča bi tihi glas . . ."

Slušal ptičko sem srebrno,
pa mi bilo je hudó:
z roko sem zakril oči si
in zaplakal sem gorkó . . .

Josip Vandot.

Delež mladosti.

*Le cvetje in petje in smeh
in vroča ljubezen v očeh
in v srcecu sreča brez mej
mladosti je delež — juhej!*

*Vse zlato nebo se žari
v veselje veselih oči,
krilatoj popevke pojo,
da radost rosi nam oko,*

*In rajsko nam cvetje prek trat
razstresa devojka pomlad,
vsa polja, dobrave dehté,
in radosti vriska srce . . .*

Sokolov.

Nebeško cvetje.

*Siplje cvetje
iz nebes
vse dehteče —
pravzares!*

*Pridi, deček,
vence vij,
veži šopke —
holadri!*

*Angelcem jih
podariš,
glavice jim
okrasiš.*

*Vsi hvaležni
te zato
bodo vzeli
gor v nebo.*

*Tam boš vedno
ves vesel
z njimi slavo
Bógu pel . . .*

Sokolov.

Kovači.

Spisal *Fr. Merljak.*

a, da bi bili videli, kaj se je zgodilo tem porednežem! Prav gotovo bi jim privoščili to „nezgodo“. „Prav, prav,“ bi rekli, „pa še premalo; zakaj pa vtikate povsod svoj nos in zakaj ne greste iz šole vsak po svoji poti naravnost domov?“

Pa čakajte, da vam povem, kaj se je pravzaprav zgodilo tem paglavcem.

Veste, Bolčev Pepe, Dogarjev Maks, Kraščkov Janez, mlinarjev Polde in Blažonov Nace so šli — kakor vedno — tudi včeraj popoldne skupaj iz šole domov.

Navadno so hodili vsak dan najmanj po eno uro, četudi ni bilo od šole do doma več kakor dvajset minut; no, denimo, naj bo pol ure, ampak več pa prav gotovo ni bilo.

Seveda, kako bi vendar hoteli priti tako naglo, če so si pa šteli v posebno dolžnost, podražiti vsakega psa na poti — Bolčevemu Pepetu je Valentinčičev Karo zaraditega že dvakrat raztrgal hlače — za vsakim vrabcem vreči kamen, splezati na vsako drevo in preskočiti vsak jarek.

Včeraj so hodili pa še posebno dolgo. Mlinarica je trdila, da je bila zaradi Poldeta celo v skrbeh, zakaj ta je prišel domov šele o mraku.

Da vam naravnost povem, ni se jim pripetila nezgoda, ampak kaznovali so se sami za otročje oponašanje kovaškega dela.

Ko gredo namreč včeraj popoldne iz šole, zagledajo kovača, ki je imel kovačnico nedaleč od šole, kako je koval županovega konja.

Gotovo, takoj so morali biti zraven, zakaj ob takih prilikah je vendar treba prodajati tudi zijala.

Ker je bil konj mlad in ker so mu nagajale muhe, je bil jako nemiren. Trije so ga morali držati in miriti, in komaj, komaj ga je podkoval kovač.

Ko je mojster svoje delo končal, odidejo naši znanci naprej proti domu.

Hipoma se ustavi Blažon, najstarejši in najmočnejši izmed njih, pri plotu in zavpije: „Alo, fantje! Jaz bom konj, kdo se me upa podkovati?“

„E, misliš, da si res tako močan,“ se oglasi Bolčev Pepe, ki se je rad pretepal.

„Tebe se že ne bojim.“

„No, bomo videli. Stavim dve peresi, da te podkujem, samo če se te bosta upala držati ta dva,“ pravi Pepe, kažoč na Kraščkovega in Dogarjevega.

„Kaj, samo ona dva, vsi trije, vsi naj me drže, in še ne opravite nič,“ zavpije Blažon.

„Da, da, vsi trije, vsi trije ga bomo držali,“ pristavi brž mlinarjev Polde, ki ga je pogrelo, da ni Pepe izvolil za pomagača tudi njega.

„Pa naj velja, samo da se ne boš kesal, Blažon,“ reče nato Pepe in ga pogleda zmagonosno . . .

S tem je bil konec prepira, in začelo se je kovanje.

„Toda glej, da me ne tolčeš, koder sem imel otisko,“ opozori še prej Nace Pepeta, potem se nasloni na plot in vzdigne desno nogo, ki jo pograbijo trije pomagači.

Nikar pa ne mislite, da je imel Pepe žreblje in kladivo, o ne, ampak tolči je moral z golo pestjo po bosi nogi Blažonovi.

Dogarjev Maks se je delal silno moškega in resnega. „Čšt, Miško, na, čšt, na,“ je tolažil Naceta.

Pepe se počasi in oprezno približa Nacetovi nogi; najprvo ga nekoliko pošegeta okrog otiske, kar je Nace rad držal, ker mu je dobro delo, potem se pa pripravi, da bi tolkel.

Toda komaj je udaril prvikrat — ruk! — ga brcne Nace v prsi, da je odletel nazaj, četudi so pomagači držali „konja“, kar so mogli . . .

Pepeta je to nad vse pogrelo, sram ga je bilo namreč tovarišev, zato naglo zopet priskoči, prime z levo roko za nogo, z desno pa začne nabijati kakor besen po Nacetovi peti.

Nace se je trudil in napenjal na vso moč, da bi se otresel kovača in pomagačev, a ni se mogel, sedaj so ga držali prekrepro.

„E, ne boš se nam, Blažon, izmuznil, ne; sedaj vidiš, kje je tista tvoja moč, seveda, prvikrat bi se nas lahko vsak otresel, ker še nismo bili pripravljeni, ali sedaj, sedaj pokaži, kaj si in če se kaj upaš,“ se mu je rogal in zabavljajl Pepe.

Kar ga udari, morda nalašč, morda pa tudi po neprevidnosti, kakor sam trdi, nekolikokrat po otiski. Ker je to Naceta silno zbolelo in zraven je bil še jezen, da se mu je Pepe tako rogal, zbere vse svoje moči, kar jih je imel, potegne nogo k sebi, potem pa naglo sune nazaj . . .

„Bun, hu, hium,“ se oglasijo kar trije obenem.

Pepeta je namreč butnil z nogo v nos, da se mu je hipoma pocedila kri po obrazu in srajci, Maks in Janez sta se pa zaradi sunka tako zazibala, da sta trčila z glavama skupaj in si naredila na čelih vsak svoj rog . . .

Polde, ki ga je držal pri členu, je še najmanj dobil, ta je samo padel in se nekoliko povaljal po tleh, zato pa tudi ni jokal kakor oni trije.

„Aha, sedaj pa imate! Ali ste videli, da se vas res ne bojim?“ je začel kričati Nace in mahati z rokami po zraku samega veselja, da jih je premagal tako slavno.

„Seveda, nalašč si nas, nalašč, Blažon blažonasti, gledal si nazaj, kdaj ne bomo pazili, o, saj te poznamo,“ so mu hiteli odgovarjati kar vprek vsi štirje.

„To je res, nalašč sem vas sunil, saj ste tudi vi mene nalašč držali, da se ne bom mogel ganiti, a nazaj pa nisem gledal; in ti, Polde, kdo je Blažon blažonasti, reci mi še enkrat!“ je kričal Nace in iskal vzroka, da nabije še Poldeta. Bil je namreč neusmiljen, zato se mu je zdelo najlepše, ako bi jokali vsi štirje, češ, šele potem bi bila prava zmaga.

„Ti si Blažon blažonasti, ti, da, ti si Blažon blažonasti, Blažon blažonasti, Blažon blažonasti, samo udari me, boš videl potem,“ mu je odgovarjal razjarjeni Polde nepremišljeno in s rovo.

„Kaj, ti boš mene?“ se zadere Nace in ga sune nekolikokrat v rebra, da mu upade ves pogum in se loti jokati še on.

„Misliš, da nas boš res tepel, ti, ki si vedno zaprt in ki nikoli nič ne znaš v šoli,“ se raztogote vsi štirje in se zakade vanj ter ga vržejo po tleh . . .

Blažona so sedaj tako nabili, da je jokal tudi on, jokali so tedaj vsi.

In to jih je izpametovalo. Nič več se niso vedli nedostojno in nič več niso postopali po cestah in potih. Kaznovali so se sami. In ta kazen je pomagala.

Žopet v šolo!

*Kadar Anka vstane,
v šolo se napravi —
torbica na roki,
ruta je na glavi!*

*V srcu pa je volja,
v srcu je veselje,
spremljevalke njene
so visoke želje:*

*Da bi bila zdrava,
srečna in učena,
ko iz Anke zraste
spoštovana žena.*

*Solnce sije z neba,
ko gre Anka k šoli,
da bi ji to solnce
ne zašlo nikoli!*

E. Gangl.

„Hudi mož.“

Spisal F. G. Hrastničan.

Nekega dne je prišel Mastnakov oče precej siten domov. Zjutraj na vse zgodaj je šel s svojim šestnajstletnim sinom Francetom na polje in sedaj opoldne se je povrnil, da bi si utolažil glad. Tudi Francetu se je videlo, da ni kaj preveč vesel.

Ko prinese mati skledo na mizo, se oče Mastnak zamisli. Vsi razen njega so že jedli. Ko mati to zapazi, ga prijazno nagovori: „No, Matevž, kaj nisi nič lačen?“ Zdaj se še spomni, čemu je pravzaprav prišel domov. Prijel je za žlico ter nekolikokrat zajel iz velikanske sklede.

„E, saj človek nase niti misliti ne sme!“ pravi črez nekaj časa, „toliko ima skrbi!“

Mati se začudi tem moževim besedam ter pravi: „Si pa menda zopet z levo nogo stopil v hišo, da si tako siten! Kaj pa se je zopet zgodilo?“

Toda oče ničesar ne odgovori. Tudi jesti je nehal. Le sedel je pri mizi ter gledal, kako hlastno zajemajo njegovi otroci. France je največ jedel, a tudi mali Matevžek se ni dal prositi tako kakor oče.

Ko mati vidi, da mož zopet ne je, mu pravi: „Eh, Matevž, ne razumem te! Ves dan si na polju in ko prideš domov, ničesar ne ješ! Če nisi lačen, bi rajši ostal na polju in si tako prihranil precejšen pot!“

A oče Matevž jo zavrne: „Saj sem jedel in dovolj imam! Hvala Bogu, saj vendar nisem tako požrešen kot vrabci, ki nam na polju vse pojedjo . . .“

Sedaj se oglasi tudi starejši sin France, ki je bil z očetom na polju: „Res, mati, tem vrabcem moram vendar posvetiti! Vso koruzo nam bodo pojedli, in tudi prosa že skoro nič ni na polju!“

Sedaj se materi zasveti v glavi. Vrabci so torej krivi današnje nevolje in sitnobe gospodarjeve. Vrabci mu delajo toliko skrbi in preglavice, da niti jesti ne more mirno! E, ti vrabci . . .

„Ah, vrabci so zopet tako sitni!“ povzame mati, in oče Matevž se razjezi in udari po mizi, rekoč: „Saj ravno pri nas imamo to smolo, da nam vse pojedjo, drugje pa se ničesar ne dotaknejo. Je že menda začarano . . .“

Mati se zasmije pri zadnjih besedah očetovih ter pravi: „Je pač naša koruza in naše proso najboljše tu v okolici, zato se pa spravijo nad našo njivo!“

Mastnakov oče pa s to opazko ni nič kaj zadovoljen: „Saj to je mogoče, da je naša njiva ena najboljših, a vrabci naj bi jo pustili pri miru!“

„Moj Bog, Matevž,“ odgovori mati s smehlajočim obrazom, „je že tako, da ima vsakdo boljše stvari rajši kakor slabe. Tudi vrabci to razumejo!“

„Pa tega vendar ne morem pustiti, da bi mi vso koruzo in vse proso vrabci pojedli!“ pravi oče z ne baš prijaznim obrazom. „Nekaj bomo morali vendar ukreniti, da to preprečimo!“

„Poloviti jih dajte, oče, poloviti!“ zavpije poln veselja mali Matevžek, „pa v kletko jih dajte, jih bomo imeli v sobi in nam bodo peli . . .“

Glasi smeh zadoni pri zadnjih besedah Matevžkovih po sobi, a Matevžek skrije svoj obrazek, poln sramu, v materino krilo . . .

„Ah, ti neumnež mali,“ mu reče mati, „kaj pa misliš, vrabci vendar ne pojo!“

Zopet se vsi zasmеjejo, celo resni obraz očetov se malce zasmеji. Malega Matevžka pa je bilo sram in skril se je v materino krilo . . .

„Ne bomo jih polovili,“ povzame čez nekaj časa oče, „a spodili jih bomo! Strašilo postavimo tja na njivo, in noben vrabec se ne bo upal blizu. To napravimo in gotovo pomaga!“

Oče Matevž se je vzdignil s sedeža ter si veselo mel roke, češ, pravo sem zadel. Tudi mati in France sta pritrdila modremu očetovemu svetu, in s tem je bil pogovor pri današnjem kosilu končan. — Zopet sta se odpravila oče in France na njivo, in ko je mati doma vse pospravila, prime Matevžka za roko in gre za očetom in za Francetom. Večerjali bodo krompir v oblicah, in zato mora na njivo ponj.

* * *

Drugi dan je bila nedelja. Popoldne so sedli pod starodavno lipo tja pred hišo, in oče Mastnak je pripovedoval razne dogodbe iz svojega življenja. Mati je prinesla velik hleb črnega kruha in steklenico hruševca ter rekla očetu Mastnaku: „Pa glej, da boš danes malo več jedel kakor si včeraj . . .“

„Dobro, da si me spomnila, Marta,“ pravi oče Matež, „danes imam ravno čas, pa napravimo strašilo za njivo!“

„Strašilo, strašilo!“ je zavpil mali Matevžek in poskakoval od veselja. „Ata, jaz vam pomagam!“ In oče Matevž je pogladil svojega sina po glavi: „Seveda Matevžek, ti mi pomagaš, saj brez tebe tako ne morem ničesar napraviti!“

„A najprej boste južinali,“ reče mati, „potem pa lahko delate strašilo!“ In narezala je mati več kosov kruha. Ali očetu se je mudilo; utaknil je kruh v žep ter odšel z Matevžkom na podstrešje iskat nekaj stare obleke. France pa je moral iti na pod ter prinesiti par otepov slame.

Gori na podstrešju sta premetavala oče in Matevžek vse zaboje in skrinje, preden sta našla stare hlače in suknjo, ki ni bila več za rabo. Prinesla sta vse to dol ter natlačila s slamo. Slednjič še natakmeta „hudega moža“ na kol in — strašilo je gotovo. Ne, nekaj še manjka! Matevžek je namreč opomnil očeta, da „hudi mož“ še nima klobuka, in kot strašilu mu pristojata tudi velika palica, s katero naj odganja hudobne vrabce. Ko sta še to opravila, je bil šele „hudi mož“ gotov . . .

Ah, kako se je mali Matevžek smejal! Postavil se je predenj, udaril z rokama ob kolena ter jel tako presrčno hihitati, da so se morali tudi ostali nehote zasmеjati . . . „Tega se pa morajo zbiti, ata,“ je rekel, ko se je nekoliko nasmejal, „saj je tak, da bi se ga ustrašil še jaz, ki sem

ga pomagal delati . . .“ In zopet se je smejal mali Matevžek tako dolgo, da je odnesel oče „hudega moža“ na pod, kjer naj čaka do prihodnjega dne.

Drugi dan po zajtrku sta ga pa nesla Matevžek in oče na polje. Postavila sta ga med njivo, kjer je raslo proso, in pa med ono, kjer je bila koruza. Ko je bil postavljen, sta se poskrila med koruzo in gledala, kaj bodo pač vrabci počeli. In res na veliko srečo naših obeh so se vsi vrabci zbal, niti eden se ni prikazal.

Nekaj časa se vrabci res, niso upali na polje, ampak le oddaleč so gledali na lepo Mastnakovo polje in pa na onega „hudega moža“, ki jim je pretil z veliko palico v roki. A ko so videli, da se ne gane s svojega mesta, da ničesar ne je, ničesar ne pije, se jim je zdelo sumljivo. Kaj, ko bi mu šli malce ponagajat, si misli starejši vrabec in zleti tja proti njemu. Ko ostali to zapazijo, zlete še oni in obkrožijo tamkaj na Mastnakovem polju „hudega moža“. Po natankem opazovanju se prepričajo, da ta mož vendar ni tako „hud“, kakor se kaže. In eden izmed hudobnih vrabcev je celo zapazil, da ima „hudi mož“ tudi nekaj zanj . . . Iz rokava desne roke mu je namreč štrlelo nekaj žitne slame, ki je pa imela še nekaj zrnja na sebi. In prekanjeni vrabec mu smukne v rokav ter se prav po domače nagosti ob „hudem možu“. A tudi ostali vrabci svojega bratca niso samo gledali! Spravili so se nad levo roko, nad glavo in celo nad noge . . . V nekoliko urah je viselo na mestu, kjer se je še pred kratkim ščepiril „hudi mož“, le še nekaj cunj, na tleh pa je ležala prazna slama . . . Tako so uničili vrabci umotvor Mastnakovega očeta in njegovega sinka Matežka . . . Od tega dneva pa so se vrabci ravno tako mastili na Mastnakovi njivi kakor poprej. —

Mastnakov oče in njegov sinko Matevžek pa ugibata in ugibata, kaj bi ukrenila, da bi pregnala vrabce . . .

Pastirček Anžek.

*Oblaček na nebu modrem
zadosti bratcev ima,
in sestic-meglic zadosti
na nebu z njim se igra.*

*In jagnje veselo na trati
med rožami živi,
saj čuva ovčica-mati
ga s skrbnimi očmi.*

*A v mene prišla je misel,
ko gledal sem v tihi večer:
Ti nimaš sestic ne bratcev,
in mamice ni nikjer!*

*O, prosi oblačka na nebu,
naj bratca ti enega da,
in grob naj mamico drago
za dneva ti vrne vsaj dva. —*

*Oblaček je previsoko,
in pota do njega ni,
ob vsakem večeru grob prosim,
pa tiho, tiho molči . . .*

Josip Vandot.

Lovšinov Janko.

Spisala Mara Ivanovna Tavčarjeva.

živih, črnih oči, kodrastih las, smehljajočih se ustec, rdečih, polnih lic — tak je bil Lovšinov Janko. V vsem trgu ni človeka, ki bi ne poznal tega srčkanega dečka! Vsi ga imajo radi, in Janko ima za vsakega prijazen nasmehljaj!

Ko se zjutraj zbudi, pokliče mater, da ga obleče in umije. Tak gre Janko k očetu, da mu želi dobro jutro! Nato se prične življenje! Povsod je Janko, v sobi, v kuhinji, na dvorišču. Tu se poigra z mačko, meče žogo, prepeva, da odmeva in zveni na vse strani! In backa ima — ali Jankov bacek ni živ! Na kolescih je, in tega prepeljava vsepovsod!

Popoldne gre na izprehod! Vse hoče videti, vse vedeti, izprašuje, in odgovorov ni konca ne kraja! Trga rožice, da prinese materi šopek, teka za metuljčki in pisanimi ptički — in potem se truden vrača domov!

Nekoč sta šla s pestunjo daleč, daleč. Na velikem travniku se je paslo nebroj ovac. To je gledal Janko! — Živih ovac še ni videl. — Natrgal je šopek cvetic in jih nesel domov. — Pa ni jih dal mamici, ampak svojemu backu, ki je lepo mirno čakal v kotu svojega gospodarja. Ali bacek se ni ganil. Ni se veselil lepih cvetk ne zelene travice! — Janko je stal, pogledaval backa, pogledaval rožice. Neumljivo mu je bilo, češ, saj so na paši ovčke smukale sočno travico, a ta njegov bacek je vendar malce preveč izbiren! Rožic, pisanih rožic mu ni mar! Pa tako so lepe — ej, tudi dobre morajo biti! Saj Janko ve, da so lepe reči časih tudi dobre. Kajneda, kako lepe so črešnje, pa tudi sladke so — pa še kako!

Janko je šel materi tožit svojeglavnega backa. No, mati se je lepo nasmehnila in mu obljubila, da dobi takega backa, ki bo jedel. Janko je plosknil z ročicami, vzkliknil od radosti in šel k očetu.

„Ali veš, očka, ta bacek je poreden! Mama mi kupi takega, ki se bo pasel. Da, prav takega, ki bo živ, strašno bo živ! — Veš, še bolj bo živ kakor oni, ki sem jih videl danes na travniku!“ —

In res je dobil Janko živega backa. Mama mu je navezala na vrat višnjev trak z zvončkom!

Odkar leta bacek za Jankom, je v hiši novo življenje. Bacek se Janka kar nič ne naveliča in Janko ne backa, in tako sta vedno skupaj!

Še večje veselje je zavladalo po hiši, ko je dobil Janko sestrico Anico! Tako majhna je, tako srčkana kakor najlepša igračka. In nekega jutra je začudeno vprašal mamico: „Zakaj pa naša Anica ne moli?“ Mamica mu je povedala, da je še premajhna. Janko ima Anico jako rad. Tudi backu je povedal, da jo ima rad, in če bo pridno jedel travico, mu jo pokaže. Janko še ne hodi v šolo. Pozna pa že gospode učitelje. Kadar sreča tega ali onega, vzame brž čepico z glave in ga pozdravi. Z gospodom učiteljem Blažičem sta pa prava prijatelja. Kadar pride k njegovemu očetu, ga takoj odvede h klavirju in pravi: „Gospod Blažič, le zaigrajte, jaz bom pa pel!“

Gospod igra, Janko pa poje, kar ve in zna.

Tako je Janko vedno vesel in dobre volje! — Časih pa, kadar ga takoj zjutraj zasrbi nasek, je ves dan neroden in nagajiv. Solnce se skrije; oblačno je, megleno, bacek ni dobre volje. Janko tudi ne. Vse je narobe.

Usteca se nabero v šobico, prva debela solza se zaleskeče v očeh in privabi sto drugih, ki polzejo po debelih ličecih in se razlezejo na okrogli bradi. Pa pride dobra mama, potolaži svojega Janka, in zopet je vse veselo! Vse se smeje: oči, nasek, ličeca, kodrčki trepečejo kakor žitno klasje v lahnem vetrčku! — Tako živi Janko prav lepo otroško življenje. Vsi ga imajo radi, zato ker je priden in vljuden. Ko želi staršem mirno, lahko noč, sladko zaspi.

Gotovo sanja, da je velik, da hodi v šolo, da je priden in učen. Saj si tako želi v šolo! Ta želja se mu tudi izpolni. A moja želja je, da ostane ta srčkani junaček vedno priden, poslušen in ubogljiv. Tako se razvije sčasoma res v pravega učenjaka!

Golob.

Spisal F. G. Hrastničan.

o cesti je šel človek in je izgubil košček kruha. Priletela je jata golobov. Vsak je hotel imeti kruh zase. Najmočnejši izmed njih ga vzame v kljunček in zleti z njim na streho. Ostali sfrče seveda za njim. Dolgo se prepirajo med seboj, zakaj vsak hoče imeti kruh zase.

Na cesti pa je ostal še en golob in ta je pobiral, kar je padalo s strehe. Oni so se prepirali, ta pa je užival. Kjer se jih več prepira, ima vedno eden dobiček.

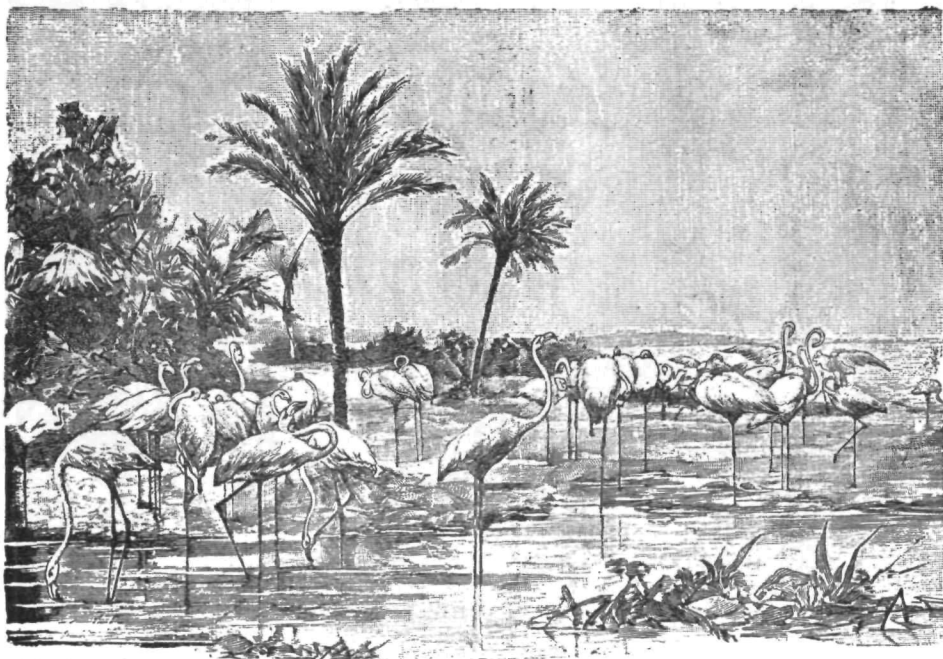
Rožasti plamenec.

Opisal L. O.

udi čudna ptica, kaj? Malo je podobna štoklji, pa ima še daljše noge in še daljši vrat. Prsti so ji zvezani s plavno kožico. To nam pravi, da brodi ta ptica po vodi, da torej tudi sodi med ptice močvirnice.

Rožasti plamenec! — Odkod pa ima to ime? Perje je sploh bele barve, ki pa je rdečkasto nadahnjeno. Zgornja krila pa so rožasto rdeča, tudi kljun in noge so take barve. V solncu se sveti ta rdeča barva kakor ognjeni plamen. In ker se družijo ta ptica v tisočbrojnih jatah, se vidijo njena rdeča krila kakor mogočen jez,

sezidan iz rdeče opeke. Prirodopisci pravijo, da je pogled na velikanske jate rožastih plamencev tako čudovito lep, da ga ni mogoče opisati z besedo.

Domovina rožastega plamenca so dežele ob Sredozemskem in Crnem morju. Živi tudi v Srednji in Južni Aziji. Vsako leto pride v velikanskem številu ob večja jezera Sardinije in Sicilije, pa tudi ob obrežnih jezerih Egipta je plamenec znana ptica.

Plamenci gnezdiijo v močvirju, kjer je mnogo blata. Z nogami nagrabijo blato na kupe in izdolbejo na vrhu jamico, kjer vale. Mladiči takoj zbeže v vodo, a letati se nauče šele po več mesecih.

Tudi rdečemu plamencu je največji sovražnik — človek, ki ga preganja in mori zaradi okusnega mesa. Na trgih severoegiptovskih mest ga prodajajo v velikih množinah. Na drugi podobi vidimo take egiptovske prodajalce.

Lov na plamence je težaven, ker je ta ptica jako oprezna in plašljiva, in mora biti lovec sila oprezen. Kadar si iščejo plamenci hrane, jih zmeraj nekoliko stoji na straži, ki takoj opozore ostale, ako se bliža nevarnost. Lažje jih je loviti ponoči, kadar spe in imajo glave skrite pod krili. Lovec plava po vodi in zgrabi plamenca, ki stoji na straži, za noge ter ga potegne pod vodo, kjer mu zavije vrat. Potem mu je lahko loviti druge speče ptice, ki ne sanjajo o nobeni nevarnosti. A v mirnem snu jih zaloti kruta človeška roka.

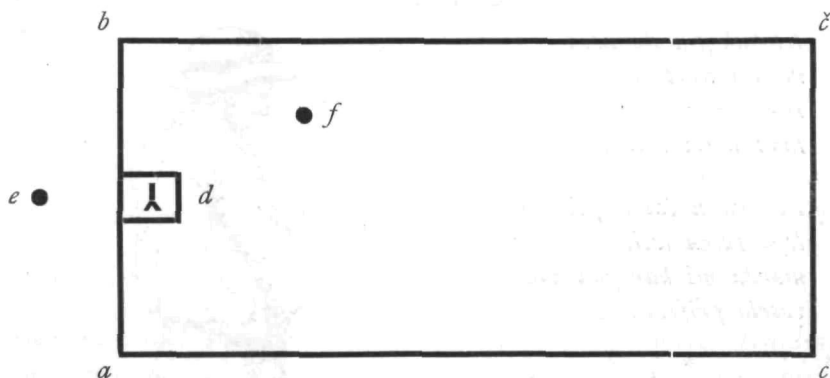
Igrišče.

Priobčuje I. B.

4. Koza.

Igrišče odmeriš na ravnem prostoru, ki je 15 do 20 korakov dolgo in 10 korakov široko (glej $a b c \check{c}$). V sredo ozke črte četverkotnika postaviš kozo (d). Kos lesa, ki ima tri noge, ali veja s tremi izrastki, tudi trije kameni, drug vrh drugega, ali sicer kak predmet, ki se lahko prevrne, naj predstavlja kozo.

Igralci se vstopijo na nasprotno stran igrišča ($c \check{c}$), le eden, ki je določen za čuvaja, stopi v bližino kozе, vendar tako, da ga igralci ne zadenejo. Naloga igralcev je, da prevrnejo kozo, čuvajeva pa, da prevrnjeno kozo takoj zopet postavi. Da igralci kozo lahko prevrnejo, imajo po pol metra dolge palice — dobri so tudi ploščati kameni ali lesene plošče — ki jih lučajo v kozo.

Čuvaj je od začetka oni, ki se sam oglasi, če ne, ga pa izžrebajo izmed igralcev. Vrsta, v kateri igralci od početka izkušajo kozo prevrniti, je poljubna; pozneje pa mečejo v istem redu na kozo, kakor dohajajo nazaj na prostor ($c \check{c}$). Igra se po naslednjih pravilih:

1. Ko je igralec vrgel palico v kozo, mora iti zopet po palico; najlažje stori to tedaj, če je eden za njim kozo podrl. Če leži palica onstran črte $a b$, n. pr. pri točki e , tedaj teče igralec, ko je palico pobral, takoj nazaj na črto $c \check{c}$ in ima pravico zopet metati na kozo. Če pa je obležala palica tostran črte $a b$, na pr. pri točki f , tedaj mora igralec, ko je palico pobral, najprej do črte $a b$ in odtam šele nazaj na črto $c \check{c}$.

2. Kogar čuvaj na prostoru $a b c \check{c}$ z roko ali tepežko udari, ko nese palico nazaj na $c \check{c}$, ta stopi na mesto čuvaja, čuvaj pa vzame njegovo palico in ima pravico metati na kozo. Vendar pa mora kozo pri tem udarcu stati na nogah, če ne, udarec ni veljaven, in čuvaj mora ostati še na svojem mestu. Ravno tako ne velja udarec, če se kozo sama prevrne.

3. Onstran črte *a b* sme igralec ostati le toliko časa, dokler ne vidi priložnosti, da lahko teče nazaj na prostor *c č*. Mora pa med tem imeti palico v roki ali pa se je mora z nogo dotikati, če ne, ga čuvaj lahko udari.

4. Če prevrne igralec med tekom tja in nazaj kozo ali če prestopi meje igrišča, postane čuvaj.

5. Če so že vsi igralci vrgli palice in ni nihče zadel koze, torej ni nikogar na črti *c č*, morajo igralci čuvaja toliko časa motiti s tekanjem, da se enemu posreči, priti s palico nazaj na črto *c č*, da potem zopet lahko luča na kozo.

Lenuh.

*Klobuk tja do ušes,
na tla uprt obraz,
roke potisnem v žep —
tako ubijam čas.*

*Po zraku časih ptič
lepó pečen leti,
morda mi kar pod zob
veselo prifrči . . .*

* * *

*Roke potiska v žep,
upira k tlom oči.
Nikoli in nikjer
pečene ptičke ni!*

E. Gangl.

Naša pot.

*Fuhej, čez plan
gre naša pot,
in naša radost
je povsod.*

*Po žilah kri
nam vre, kipi,
do solnca srce
koprni.*

*Brez znoja in
lahkotnih nog:
čez drn in strn, čez
gozd in log.*

*Čez hrib in plan,
čez širni svet —
vsi mladih srčec,
nežnih let!*

Sokolov.

Sanje.

*Zvezda je zatrepetala
sred neba večernega,
kakor bi se teme bala,
mraka neizmernega.*

*Tam na polju je pšenica
o mladosti sanjala,
nji se svetla je zvezdica
sredi neba klanjala.*

*Komaj vstala je danica —
zvezda obledela je,
v polju pela je ženjica
in pšenico žela je ...*

Borisov.

Kralj Palček.

*Ah, Palček naš ljubi takrat zares
v deželi je naši bil kralj,
demantno je krono na glavi imel,
zlatil se mu plašč je svetel.*

*Oj, to je mogočen, to slaven je bil
naš svetli, naš modri vladar!
Častila deveta dežela ga vsa,
častilo ga solnce vsekdar.*

*Postavil visoko svoj sinji je tron
tja v sive, tja v solnčne vrhé —
aj, to so čepice ptičkam se nam
dotikale črne zemlje.*

*A zdaj nam počiva pod črno zemljó,
in kralja zdaj ni nam nikjer ...
Če solze zdaj močijo grob nam njegov,
ves rosen k vam pride večer.*

*Od solnca orel prinesel je v dar
blesteča mu žarka dva,
na prsi pripela lastovka mu
je bisere štiri morjá.*

*In solnce v bolesi zakriva obraz,
in takrat objame vas noč;
v demantih grob samo, kjer Palček leži,
žari svit lesketajoč ...*

Josip Vandot.

Večer.

*Solncece goram se bliža,
lahno nagiblje se dan;
kmetič molče se prekriža
in na zapadno zre stran ...*

*V vasi pastirček zapoje,
čredo domov je prignal;
a nad lesovje temno je
bledi že ščip priveslal.*

*Zvezdice zažarijo,
tišje šepče v mrak vir,
nad vso večerno samijo
božji priplaval je mir.*

F. Ločniškar.

Izgubljeni sin.

Spisal *Furaj Pangrac.*

(Dalje.)

Ljudje že izprva niso zaupali „izprijenemu študentu“, kakor so ga natihoma nazivali; zdaj pa so kar na glas govorili: „Ona je grabila na kupe, a fant bo kmalu razgrabil in raztrosil. Če ne pojde po svetu, bo kmalu pognal, dasi je veliko . . .“

Janko se je prej kot je mislil naveličal doma. Zaželel si je po svetu, gnalo ga je v druge kraje. In ko je še čul na lastna ušesa, kaj ljudje o njem govore, je stopil pred mater in ji rekel: „Doma ne strpim, po svetu pojdem.“

Mati je obupno sklenila roke in ga prosila in rotila. Nič ni pomagalo. Vzel je citre, mati mu je dala denar na pot, in šel je po svetu. „Ni mogoče, ni mogoče!“ je tarnala potrta teta Maruša, ko je Janko že odhajal. „Saj sem vedela, da bo tako, zdaj bo kmalu vsega konec!“ je vzdihavala mati s sedmerimi meči v srcu in gledala za sinom, odhajajočim v svet, v neznane tuje kraje, in solze so ji vrele iz oči in kapale na zemljo, solze, ki bi omehčale tudi kamen, a sinovega srca niso mogle . . .

Potrta mati je bolehalo, odkar je šel po svetu sin. Nihče ni vedel, kam je šel, ne kdaj se povrne. Drugo pomlad pa piše sosedov iz Slavonije, da je videl njenega sina, edinca, njenega ljubljenca; videl ga je, njenega ljubljenca, klateža, capina . . . „Izgubljen je!“ je viknila mati bolestno in je legla in ni več vstala. „Molimo za izgubljenega sina, za mojega edinca, za ljubljenca mojega srca,“ je prosila dannadan in sklepala roke. In še tisto pomlad, ko so se povrnili ptiči, in je zapela kukavica, so jo zagrebli . . . Starega vojaka Dondarja, daljnega sorodnika, ki je bil že zdaj sovaruh, je postavila gosposka za oskrbnika in jeroba, dokler se ne povrne sin. Dondar je bil natančen v računih in znan kot jako varčen možakar; zato so ga menda postavili za jeroba. Zlobni jeziki pa so vso Dondarjevo varčnost drugače tolmačili in vlekli njegovo ime čez zobe. „Skopuh in oderuh je ta Dondar!“ so čvekali. „In dasi je star ko zemlja, dotlej bo še živel, da spravi varovančevo imetje pod svojo kapo . . .“

Utegnili so prav trditi ti ljudje, ki so tako govorili, zakaj Dondar si je osvojil že del hiše — spodnje prostore — za svojo brezplačno uporabo. In ko se je nastanil v te prostore, je tako dobro navil uro, da so se polagoma vsi oni posli, ki so imeli že takorekoč izgovorjen kot v dobre matere Lenke hiši, zmuzali in poizgubili iz hiše. E, pri Dondarju se je uresničil pregovor, ki pravi: najboljša služba je pasja mati, ovita devetkrat s kačo . . . Edino teta Maruša je še ostala pri hiši, da izpolni materine želje in naročila, kadar se povrne sin. Pa tudi teta Maruša se je že večkrat pripravljala na odhod, zakaj Dondar se je le preveč razkoračil; a srce ji vendarle ni dalo, da bi ostavila hišo, v kateri kmalu zagospoduje rajne njene sestre Lenke sin, ki se zdaj zdaj povrne. „Ni mogoče,“ si je rekla vselej, kadar se je že pripravljala, da bi šla, „ni mogoče,“ si je rekla, „da

bi se ne povrnil že jutri.“ — A to jutro je napočilo, drugo, tretje — Janka pa le ni bilo. „Ni mogoče!“ je ponavljala Maruša; „jutri pa gotovo pride!“ In ostala je pri hiši. Stari Dondar pa je bil na trdnem in povedal ji je odkrito: „Kaj bi uhajala? Fant se ubije, ne bo dolgo, da se; zakaj on je norec, da mu je treba z lučjo opoldne pri belem dnevu iskati para; doma mu smrdi beli kruh, a na tujem so mu dobri prašičji ostanki, še Bog, če jih dobi . . . In ko se ubije ta norec, dolgo ne bo, da se, tedaj ti ne bo treba uhajati, Maruša! Poglej zdaj: tam so vrata! . . .“

Oderuški Dondar se je režal na vsa usta in še enkrat pokazal brezčutno na duri, dobra tetka pa je jokala in trdila: „Ni mogoče, ni mogoče! Jutri pride, jutri gotovo . . .“

III.

Burja je tistikrat še vedno brila in medla s snegom, da je bilo joj „Ni mogoče, da bi ostal živ, kogar bi zalotila nocojšnja noč na potu,“ je rekla teta Maruša, in dobro se ji je zdelo, da je bila spravila nad vse nesrečnega tujca na gorko v hlev. In ko se je storila noč in je že vse pospalo, teta Maruša še ni legla k počitku. Ob Križanem je klečala in molila. Ta nesrečni tujec ji ni šel iz glave. In molila je, molila zanj dolgo, goreče. In dasi je Dondarju rekla, da nič ne ve in nič ne sluti, kdo bi bil, je vendarle čutila v svojem srcu, da je ta tujec on, sin rajнке sestre Lenke, njen edinec, njen ljubljeneec . . . Glas njegov in zabrekle, mrkle oči in vse poteze njegovega obraza so spominjale na rajnko Lenko, ko je bolehala in hrepenela po sinu. In teti Maruši se je zdelo, da je to bolno hrepenenje izraženo na nesrečnega tujca obličju. „Morda hrepeni po materi . . .“ In dasi so njena usta še vedno zatrjevala, da to ni mogoče, ji je vendar zdaj glas srca tako močno govoril, da ta tujec ni nihče drugi kot Janko, da je naposled teta Maruša sama sebi priznala: „Da, on je, Janko, ki se je povrnil, da prevzame gospodarstvo . . .“ In ko si je to priznala, ji ni dalo več strpeti v sobi. Prižgala je svetilnico, se ogrnila v veliko volneno ruto in šla v hlev. Morala je zvedeti, kdo je ta nesrečni tujec, ali je Janko ali ne.

Ko odpre nalahko vrata, zapazi, da tujec ne spi, ampak da sedi zamišljen. Približa se mu. Zdaj vidi, da si tujec zakriva obraz z rokami in moli. „To je dobro znamenje,“ si misli Maruša ter vpraša kar naravnost tujca: „Kdo si, človek?“

Tujec se vzdrami in ko odpre oči, zagleda teto Marušo z lučjo v roki. Ni vedel, kaj bi odgovoril, zakaj njene besede je čul le napol. Pa vpraša iznova Maruša: „Kdo si, človek? Govori!“

Tujec povesi žalostno oči in nič ne odgovori. Zamišljen je bil globoko. Ko ga pa teta Maruša iznova vpraša, kdo je, ji odgovori žalostno: „Človek, ki se je klatil po svetu.“ Nato povesi zopet oči in se zatopi v svoje misli.

Pa teta Maruša se ni zadovoljila s tem odgovorom. „Pa vendar, kdo si?“ je vprašala zopet.

Tujec je spoznal iz njenega glasu, da ona mora vedeti, koga je sprejela pod streho, da nekaj sluti . . . A on ji pravega odgovora ni mogel dati; rekel je torej: „Kdo sem? — Cvet, ki je pognal spomladi, a ga črv izpodgrizne, in cvet usahne. Lejte, toliko cvetov se pokaže spomladi na drevesu, a vendar je malo sadu jeseni; veter potegne, in cvetovi odpadejo, in ljudje gredo mimo, in njih trudni in trdi koraki pomandrajajo cvetove ob poti. Jaz sem tistih eden, ki se je lepo razcvetel, a je veter potegnil in je odpadel na pot. Zdaj čakam še, da pride človek in me pohodi . . .“

„Jaz sem preprosta ženska in ne umem brati iz prilik. Povej naravnost: kdo si?“

„Povem torej naravnost: Jaz sem izgubljeni sin!“

In ko je to izrekel, si je iznova zakril obraz in zaihtel na glas. Vznemirila ga je lastna izpoved, da se je ustrašil izgovorjenih besed. Bil je sila žalosten in potrtn. A ko se umiri, pripoveduje dalje: „Moje življenje je velik delavnik, a ne v prid drugim, nego v izpodtiko, pohujšanje in padec. Moje življenje je križev pot. Ko sem prestopil prag te hiše, sem prišel do postaje smrti. Kaj hočem drugega: umret sem prišel v to hišo in umrem v nji, čutim že smrt v svojih udih . . . O, lahko bi umrl tudi drugje, na tujem. In nihče bi ne vprašal: Kdo, odkod? — Siromaka capina je smrt dohitela; zadremal je ob cestnem jarku in se ni več prebudil . . . Toda jaz imam mater,“ in obriše si solze, „mater imam, ki bi dal zanjo ves svet . . . Vi ne veste, dobra teta Maruša, kako ljubim svojo mater! Ali ste že kdaj čuli o ptici pelikanu? Lejte, ta ptica si izkljuje prsi, da srkajo mladi njeno kri . . . To je ljubezen, ki ji ne dobimo primere. Toda povem vam, jaz ljubim svojo mater bolj, ko ptica pelikan svoje mlade: radovoljno in z veseljem dam svoje življenje, da bi smel le enkrat pogledati materi v obličje in jo prositi odpuščanja . . . Ljubezen do ljube matere me je privedla v te kraje. Jaz moram še videti svojo mater. Hrepenenje po materi mi še daje življenskih moči. Vem, ko bom zopet videl obličje preljube matere, potem ne bo nobenega hrepenenja več v mojem srcu. Moči bodo pojemale in umrl bom. O, Bog, usliši me že in daj, da že skoro zagledajo moje trudne oči premilo obličje zlate mamice! . . .“

Tujec je težko sopol. Prsi so se mu dvigale in padale globoko. Moral se je nasloniti na zid.

Maruša zdaj ni več dvomila, kdo stoji pred njo. Poslušala ga je in gledala in ni vedela, ali se ji vse to sanja ali je resnica. In ko je tujec izgovoril, je rekla: „Pri blagem spominu na svojo ljubo mater mi povej, kdo si. Pa tega ni treba več praviti. Ti si naš Janko, rajnke moje sestre sin, njen edinec, njen ljubljeneec. Jaz vem, da si: glas te razodeva, oči, obraz . . . Kakor da bi videla svojo sestro Lenko pred seboj, do pičice si ji podoben. — O, Janko, Janko! Glej, ti si izkljuval svoji materi, moji sestri Lenki, prsi, ko si šel po svetu! In pritekla ji je iz srca rdeča, vroča kri kakor ptici pelikanu, a tebe ni bilo, da bi ustavil materi kri, in iztekla je . . .“

Tujec se strese po vsem životu in zavpije prestrašeno, kakor da bi ga pičil gad: „Govorite, teta Maruša, kje je moja mati? . . . Jaz, nje sin Janko, sem prišel domov, k materi, a vi govorite, kakor da nimam več matere . . .“

In Maruša je vzkliknila: „Prepozno si prišel, ljubi Janko!“ In je zajokala in mu podala roko, potem pa pravila dalje: „Kri ji je odtekala, tvoji materi, moji sestri Lenki. A ona je še delala in se potila. In ljudje, ki so videli, da odteka materi kri, so se čudili in jo ogovarjali: „Pa za koga se trudiš in potiš, dobra mati Lenka?“ — „Zanj!“ je odgovarjala. „Domov pride in vsega bo potreboval — on je moj edinec, moj ljubljenec . . .“ In ljudje so se še bolj čudili in so odkimavali z glavo in so ji rekli: „Za koga bi varčevala, za koga bi se potila? Šel je po svetu in se ne povrne več.“ A ona jim je odgovorila: „Šel je po svetu, a se povrne, morda jutri ali pojutrišnjem, drugi teden pa gotovo . . . Zanj varčujem, zanj se potim, za svojega edinca, za svojega Janka . . . Za svojega Janka varčujem; povrne se in vsega bo potreboval moj Janko, moj edinec, ljubljenec mojega srca . . .“ In potila se je dalje in živela je dalje zate, za edinca, za ljubljenca svojega srca. A ko je obnemogla in je legla, mi je naročila: „Maruša“, je rekla, „vem, da se povrne, srce mi pravi, da se tako zgodi, pa bojim se, da ne bo takrat že — prepozno . . . Ostani pri hiši, Maruša, in ne hodi odtod in postrezi mu! Pride domov kot otrok, kot velik otrok in potreboval bo oskrbe in vodilne roke. Postrezi mu, skrbi zanj, vodi ga, on je moj sin, moj edinec, moj ljubljenec . . .“ Sveto sem ji obljubila, da storim po njenih željah, po njenem naročilu. Ostala sem pri hiši in čakala, kdaj se povrneš. Danes si se povrnil, zdaj ti bom stregla, da izpolnim poslednje naročilo tvoje matere. Zdaj ti bom stregla, pojdi v hišo.“

„Za Boga, ali je moja mati mrtva?“ je vprašal Janko ves iz sebe.

„Da, zgodilo se je tako, božja volja je bila. Mati ni mogla brez sina živeti in je umrla. — Spomladi, ko so se vračale ptice selilke in je zakukala kukavica, smo jo zagrebli.“

„O, jaz nesrečnež!“ je viknil zdaj Janko obupno. „O, jaz nesrečnež!“ je viknil, zdrsnil na kolena in si zakril obraz z rokami. Viknil je obupno in boleстно kot golobica, ki se vrača k svojim mladim, a jo na potu zgrabi grdi kragulj in zasadi nji, materi, svoje ostre kremplje v meso. Viknil je obupno in bolešno kot mornar, ki se po dolgem jadraniu po morju bliža srečno domačemu pristanu, kjer ga težko čakajo žena in otroci, a vihar zatuli, in morje se zaziblje in pogoltne pred očmi njegovih dragih ladjo in njega na dno morja . . . Vikne obupno in bolešno kot živo pokopani, ko se zavedejo v grobu . . . In dolgo časa ni spravil besede iz ust. Tudi solze mu niso pritekale, da bi olajšale pekočo bol srca, ki je bila tako velika, da je izgubil zavest in je bil videti ob svitu svetilnice kakor mrlič. Ko pa je naposled zopet prišel k sebi in se je zavedel, da je izgubil svoje vse na svetu, svojo ljubo mater, se je vrgel na obraz, in srce se mu je trgalo od nepopisne žalosti, in potok solz mu je vrel iz oči in močil ležišče. In med gorkimi solzami in pritajenim ihtenjem in vročimi vzdihli so

se mu izvijali iz prsi klici: „Mama, mama! . . .“ Klical je mamo, izgubljeno mamo . . .

Maruša je stala poleg njega in ga tolažila, a on se ni dal utolažiti. Čutila je, kaj trpi njegova uboga duša, njegovo strto srce v teh bridkih trenutkih, in je tudi sama jokala, jokala na glas in neutešno. A ko se Janko toliko umiri, da zazna njen jok, ga gane dobre tete sočuvstvovanje in se dvigne in reče, ker je globoko v srcu čutil, da on ni vreden teh solz: „Dobra teta Maruša, ne jokajte nad menoj, saj nisem vreden vaših solz.“

To je rekel tako potrto in tako skesano, da je Maruša še glasneje zajokala. A ko se je izjokala, ga je prijela za roko, mu pogledala v oči in je videla, kako potrta in skesana je njegova duša! In spoznala je v Janku evangelskega izgubljenega sinu, ki se je povrnil k očetu, ves skesan in potrť, da si izprosi odpuščanja. Videla je Jankov veliki kes, in zdelo se ji je, da je moral biti tako skesan in potrť sv. Peter, ki je zatajil svojega mojstra in učenika Kristusa. Tako skesana in potrta je morala biti Marija Magdalena, velika grešnica, ki je stala pod križem svojega in našega Gospoda. Tako skesan in potrť je moral biti ubogi cestninar, ki si še oči ni upal povzdigniti v templju in je le pri vratih stal in se trkal na svoje prsi, rekoč: „Gospod, bodi milostljiv meni, ubogemu grešniku.“

Prijela ga je torej za roko, mu pogledala sočutno v oči in rekla: „Janko, ne govori tako! Lej, ti si moje sestre Lenke sin, njen edinec, njen ljubljenec, in jaz ti bom stregla . . .“ Hotela je še govoriti, a solze usmiljenja in sočutja so ji zavezale govor, da ni mogla vsega povedati, kar je imela na srcu, da bi tolažila ubovega Janka. Pa Janko ji zopet reče: „Dobra teta Maruša, ne jokajte nad menoj, nisem vreden vaših solz; zakaj jaz sem zavržen človek, zavržen pred Bogom in ljudmi: k materi sem prišel, da bi si izprosil odpuščanja, a mater, mojo ljubo mater krije zdaj črna zemlja, in več ne more izreči besede, samo ene besede: Odpuščeno . . .“

„Janko, Janko, ne govori tako! Mati ti je vse odpustila, o tem ne dvomi. Lej, jaz sem živa priča, da je resnica, kar trdé moja usta. Saj si jo poznal: nji ni bilo treba odpuščati. Ona ni bila kakor mi drugi ljudje, navaden človek, ki rentachi in se jezi in roti, če mu ne gre vse po volji. Pomisli: Ko si ji delal veselje, te je klicala „naš Janko“. Ko pa si šel po svetu, je vzdihovala vedno: „Kje je moj edinec, moj Janko, moj ljubljenec? . . .“ In meni je ukazala v svojem koprnjenju po tebi: „Maruša, pojdi na grič in poglej, ali že ne prihaja on, ki je ljubljenec mojega srca, moj edinec, moje solnce . . .“

„O, zlata moja mati! O, ljubezen nad vso ljubeznijo!“ je vzklikal Janko in iznova je zajokal, zajokal kakor otrok, ginjen nad toliko ljubeznijo plamtečega srca svoje matere. In ko se je izjokal, je zahrepenela njegova duša z vso ljubeznijo in neodoljivo silo po nji, ki je solnce njegovega srca, mila zvezdica, ki ga je privedla iz teme v te kraje; vzhajajoča zarja, ki mu je hipoma vlila veliko vero in upanje in ljubezen v njegovo stisnjeno in strto srce; zahrepenela je njegova duša z vso ljubeznijo in silo po nji, ki spi v prezgodnji jami. In rekel je Janko: „Dobra

teta Maruša, povejte mi, kje je grob moje matere?“ In ko mu je povedala, da precej pri vhodu na pokopališče, jo je prosil, naj ga pusti zdaj samega. A Maruša je odgovorila: „Janko, zdaj ne boš sam. Pojdi v hišo, jaz ti bom stregla.“

„Dobra teta Maruša, zdaj me le pustite samega, prosim vas. A jutri mi prinesete v hlev novo obleko, potem pa pojdem z vami v hišo.“

Tako jo je prosil Janko. A Maruša ni odnehala. „Zdaj greš v hišo, jaz ti bom stregla, tvoja dobra mati, moja sestra Lenka, mi je tako naročila.“

Moral je Janko dolgo prositi, da je naposled Maruša odnehala in se vdala. Pa prinesla je iz hiše odeje in mu zrahljala postelj v hlevu, kakor more le dobra mati storiti. „Pa naj bo, pa ostani čez noč sam, v hlevu. A jutri ti prinesem navsezgodaj novo obleko, in ti pojdeš z menoj v hišo, da ti bom stregla.“

Janko ji je obljubil, in šla je. Pa na pragu je še obstala in pogledala za Jankom, za rajnke sestre Lenke edincem, ljubljencem. In ko je videla, da si ta zopet zakriva obraz in moli, je zaprla nalahko duri in odšla. V srcu pa je ponavljala: „Pa jutri gre v hišo, navsezgodaj mu prinesem obleko, in jaz mu bom stregla . . .“

(Dalje.)

Tudi meni malo!

Na tujem.

Spisal *Mikael Levstik.*

irno in srečno so živali na kmetiškem dvorišču trije golobje: mati s svojima mladičema.

„Kaj hočemo vedno na kmetih?“ pravi nekega jutra mladi golob. „Midva sva mlada, čila in zdrava; poletiva v širni svet in poiščiva si srečnejšega bivališča!“

„Nikari!“ ju svari mati, „svet je nevaren in zavedljiv; ostanita rajša pri meni pod domačim krovom!“

Ali mladiča nista slušala matere. Razprostrla sta perutnice in zletela vsak na svojo stran. Golobček jo umeri čez sinje gore, da bi si ogledal daljne kraje, tuje dežele. Ko se proti večeru utrujen spusti na vejo, da bi se odpočil, prileti sokol in ga upleni.

„Oj, da nisem ostal pri mami!“ je vzdihnil golobček, ko je umiral v sokolovih krempljih.

Golobičico pa je vleklo v mesto. Zletela je, kamor so jo gnale srčne želje, in se pridružila jati mestnih golobov.

„Kaj hoče ta kmetiška sirota!“ so jo zasmehovale gizdave mestne golobičice in se zaničljivo obračale od nje. Vsa žalostna je sedla na najvišji dimnik neke palače in se otožno ozirala tja, odkoder je bila priletela.

Osamelo kmetiško priseljenko je že dlje časa poželjivo opazoval maček, ki se je bil priplazil iz strešne line.

„Ubožica,“ jo sladkostno nagovori, „dolga čas ti je, ker si sama! Spusti se vendar k meni, da te nekoliko potolažim!“

Neizkušena golobičica verjame sladkim besedam in se res spusti na strešno sleme. A v istem hipu plane hinavec k nji in ji zavije vrat.

Žitno zrno.

Zapisal *L. O.*

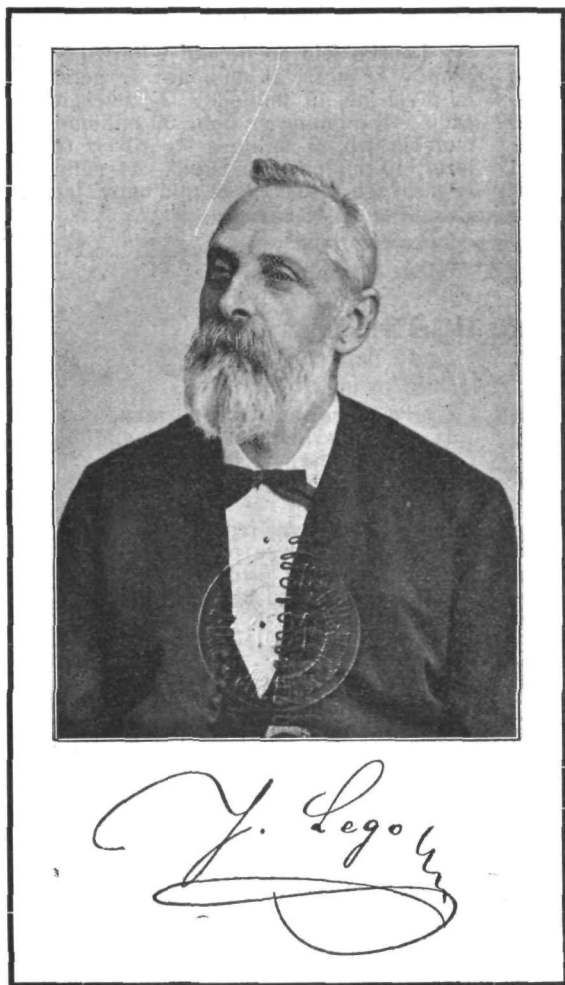
met je mlatil žito in metal zrnje na kup. Ko je domlatil, je prišel z velnico in sipal zrnje v vrečo. Eno zrno pa se je skrilo in se potočilo v razpoko na tleh. Iz varnega skrivališča se je smejalo zrnju v vreči in mu govorilo, da ga čaka v mlinu smrt. Končno reče: „Jaz nisem tako neumno kakor ste vi. Ob času sem se skrilo in veselo bom živelo dalje.“

Drugega dne natovori kmet vreče na voz in jih odpelje na polje. Tu razsiplje zrnje po zemlji, ki ga sprejme v svoje mehko in blago krilo. Zrnje v razpoki pa dobi kokoš in ga pozoblje.

✠ Jan Lego.

Jezero živega srebra.

V nepristopni gorski pokrajini v državi Vera Cruz v Ameriki je odkril rudar Bundi tri orale obsežno in 10 do 15 črevljev globoko jezero, ki ima namesto vode skoraj samo živo srebro. Vsečina je vredna mnogo

V četrtem letniku „Zvončka“ (1903) smo priobčili na str. 198. životopis Jana Lega, ki je takrat obhajal svojo sedemdesetletnico. Teda smo pisali o njem: „Eden izmed najiskrenejših, najboljših in najpožrtvovalnejših naših prijateljev je vrli sin češkega naroda, Jan Lego.“ A tega istinitega prijatelja Slovencev sedaj ni več. Umrl je v zlati Pragi dne 19. preteklega meseca, star 73 let. Lego je kazal plemenitost svojega srca najlepše s tem, da je zbiral okolo sebe češko in slovensko mladino, ki ji je bil prijatelj in svetovalec, pravi oče. Njegova zasluga je tudi, da so začeli Čehi pobliže spoznavati Slovence in se zanimati za našo lepo domovino. — S tem opozarjamo na njegov životopis, ki smo ga objavili na zgoraj označenem mestu. — Z Janom Legom je legel v grob mož, ki je žrtvoval vse svoje življenje češkoslovenskemu pobratimstvu. Naj ostane plemenitemu srcu tudi med slovensko mladino trajen in hvaležen spomin!

milijonov dolarjev. Indijancem je bilo jezero znano že izza starih rodov. Čudni pojav si razlagajo učenjaki tako, da se je zaradi vulkanskih sunkov živo srebro iz notranjosti gorovja izločilo ter se nabiralo v kotlini pod goro. Rudar je pridobil nekega bogatega Šveda, da se lotita pridobivanja

živega srebra. V ta namen prevrtajo skozi goro predor, po katerem bodo dobivali živo srebro v dolino.

Kako ustavimo kri.

Ako nam teče iz nosa kri, jo ustavimo najhitreje, če brizgamo v nos sok citrone. Ako pa citrone ni pri roki, je dobro vdihavati vase mrzlo vodo, pomešano z nekoliko kisa ali galuna. Tudi mrzli pokladki črez čelo, sence ali nos ustavijo kri. Ako pa komu prepogosto in močno lije kri iz nosu, je najbolje iti k zdravniku, ker je lahko mogoče, da je počila kaka nosna žilica.

Koliko ljudi je oblečenih.

Izmed 1500 milijonov celokupnega prebivalstva na svetu je popolnoma oblečenih samo 500 milijonov, napol oblečenih 250 milijonov, a nagih hodi po zemlji 250 milijonov ljudi. Da bi se vsi ljudje popolnoma oblačili, bi treba na leto proizvajati nad 95 milijonov centov bombaževine, dočim je dandanes pridelajo le 40 milijonov centov.

Sodi iz papirja.

Sodi iz papirja — to je nekaj popolnoma novega. Vinogradniki na Grškem, ki so le z največjo težavo dobivali les za sode, so jih začeli izdelovati iz papirja. Seveda mora biti to posebno močan papir.

Koliko besed rabi človek?

Na to vprašanje odgovarja neki učen jezikoslovec. Pravi namreč, da rabi človek v navadnem govoru po 1500 različnih besed. Izobraženejši ljudje rabijo do 4000, učenjaki pa celo do 8000 besed.

Koliko pojedó v Parizu?

Lansko leto so pojedli v Parizu 51 milijonov *kg* mesa, 21 milijonov *kg* perutnine in divjačine, 15 milijonov *kg* zelenjadi in sadja, 4 milijone *kg* gob, 39 milijonov *kg* morskih rib, 2 milijona *kg* rib iz rek in jezer, 10 milijonov *kg* školjk, 14 milijonov *kg* sirovega masla, 306 milijonov jajc in 12 milijonov *kg* sira.

Besedna uganka.

Priobčil *Fr. Rojec*.

Komú beseda je poznana, ki iz črk petih sestoji in tudi takrat, ko je brana nazaj, enako se glasi?

Beseda ta pred vsem pomeni reč, ki pri kmetih je doma, je v sredi zvezana z jermeni, spol moški nje ime ima.

Z njim maha delavec po zraku, da nad glavó mu pleše v krog, in bije po lesenem tlaku, da iz vasi odmeva v log.

Železni stroj zdaj izpodriva ga izpod strehe že povsod, kjer si napredek pridobiva vhod v poljedelca klet in pod.

Z imenom njega pa se tudi bedaka psuje, sramoti, in kdor le malo se potrudi, koj ve, kak on naslov dobi.

Cepce.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v deveti številki.

Lev je kralj živali.

Prav so jo rešili: Anuška Benedik, učenka V. raz. v Ljubljani; Vinčo Šket, realec I. raz.; Zdenka, Metod in Boris Pirc, učenca in učenka v Kranju; Vladko Šlajmer, drugošolec v Ljubljani; Ciril, Metod, Helka in Mici Trošt na Igu; Zoran Jošt, dijak v Celju; Melita Šumer, učenka V. raz. v Škofji Loki; Ivan Robar, na Petelinjeku; Vera Flis, učenka IV. raz. na Vrhniki; Tonček Sivka, učenec pri Sv. Juriju ob juž. žel.; Meri Pikel, učenka V. raz. v Postojni; Marta in Regina Gobec, učit. kand. v Mariboru; Rudolf Gobec, učiteljskičnik v Kopru; Anton, Vladimir, Angela in Ciril Porekar in Matija Sever, učenci in učenka na Humu pri Ormožu.